provincie Zuid-Holland

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
10 november 2026

Ons kenmerk
PZH-2026-899355378
DOS-2018-0008466

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:
Uitheemse rivierkreeften en afdoen toezegging LG/T2026.048

Geachte Statenleden,

Op 30 september 2026 heeft gedeputeerde Bonte toegezegd u uiterlijk medio november 2026 een brief toe te zenden naar aanleiding van de Kamerbrief van 3 juli 2026 over de aanpak uitheemse rivierkreeften. Met deze brief wordt invulling gegeven aan deze toezegging.

De minister van landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) heeft op 3 juli 2026 een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over de aanpak uitheemse rivierkreeften. In de brief erkent het Rijk dat de aanwezigheid van rivierkreeften het behalen van de Europese doelen voor waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water, KRW) en natuurherstel kan bemoeilijken. Ook deelt het ministerie de laatste stand van zaken en gaat kort in op de verschillende beleidsverantwoordelijkheden binnen dit dossier.

Duiding brief
Verantwoordelijkheden
Het Rijk geeft in de brief aan op grond van de Europese Exotenverordening (Nr. 1143/2014) verantwoordelijk te zijn voor het treffen van beheersmaatregelen tegen de uitheemse rivierkreeft. Daarbij geeft het Rijk ook aan dat de impact van uitheemse rivierkreeften raakt aan de beleidsverantwoordelijkheid en de wetgevende kaders van provincies, waaronder: Het behoud of herstel van dier- en plantensoorten, het treffen van maatregelen voor Natura 2000-gebieden en van natuurdoeltypen vanuit de Vogel en Habitat Richtlijnen (VHR) wat is belegd bij provinciebesturen.

Hoewel het Rijk formeel verantwoordelijk is voor de aanpak van de uitheemse rivierkreeften, stelt het kabinet in de brief dat de uitvoering en organisatie lokaal moeten worden opgepakt. Het Rijk ziet de waterschappen en regionale waterbeheerders als de partijen die de bestrijding in de praktijk moeten organiseren en financieren. Daarnaast stelt het Rijk dat provincies kunnen bijdragen aan natuurherstel vanuit de beschikbare natuurgelden.

Met deze bewoording laat het Rijk zien dat zij maar beperkt uitvoering wil geven aan de verantwoordelijkheden die zij heeft met betrekking tot de aanpak rivierkreeft en legt de

uitvoering, zonder bijbehorende middelen, neer bij de terrein beherende partijen. Als provincie betreuren wij deze keuze. Tegelijkertijd zien we dat verschillende waterschappen, als gevolg van het uitblijven van regie van het Rijk, verantwoordelijkheid nemen en wel aan de slag gaan met een aanpak tegen deze exoot. Als provincie vinden wij deze ontwikkeling positief en zoeken graag de samenwerking zodat we gezamenlijk op kunnen trekken op dit dossier.

KRW uitzondering
De kamerbrief benoemt voor het behalen van de KRW doelen een uitzonderingsmogelijkheid. Wanneer er problemen zijn met het tijdig behalen van sommige KRW doelen als gevolg van uitheemse rivierkreeften, is het mogelijk om een beroep te doen op een uitzondering bij de verantwoording over de KRW aan de Europese Commissie. Het Rijk ondersteunt dit onder meer met Handreikingen en standaardmotiveringen. Echter moeten uitzonderingsmogelijkheden geen reden zijn om af te zien van beheersmaatregelen.

Handelingskader (april)
Er wordt verwezen naar het afwegingskader rivierkreeften, uitgebracht eind april door Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) in opdracht van LVVN. Dit afwegingskader ondersteunt waterbeheerders bij de keuze of, en zo ja, welke maatregelen geschikt zijn voor de aanpak van rivierkreeften. Provincie Zuid-Holland heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit afwegingskader. Echter, er is ook nog veel onderzoek nodig om tot een volledig handelingskader te komen (zie bijlage 1 voor meer informatie).

Lobby traject met onze partners
Als provincie hebben wij met onze partners meermaals aan het Rijk een oproep gedaan om met middelen dan wel een aanpak voor deze soort te komen. Dit is onder ander gedaan met de brandbrief (Maart 2025), die oproep doet tot een landelijke aanpak met bijbehorende middelen.
Ook via het traject Ontwikkelprogramma Beheersing Uitheemse Rivierkreeften (OBUR) zijn dergelijke oproepen gedaan. Dit programma loopt sinds 2021 en is opgezet door het ministerie van LVVN samen met onder andere waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, terreinbeheerders en sportvisserijorganisaties. Naast OBUR loopt op dit moment een traject vanuit LVVN om te komen tot een onafhankelijk, integraal en strategisch advies over een bestuurlijk haalbare en uitvoerbare samenwerking tussen de betrokken partijen. Als provincie zijn wij sinds september dit jaar aangesloten bij dit proces en leveren we inhoudelijk advies.

Huidige inzet
Er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van rivierkreeften. In bijlage 1 staan de recente ontwikkelingen beschreven. Omdat de kreeftenproblematiek raakt aan zowel KRW als VHR doelen waarvoor de provincie aan de lat staat, en de regie van het Rijk tot op heden minimaal is gebleken, heeft de provincie ingezet op onderzoek, pilots en slim beheer.

Het wegvangen als enige beheersmaatregel is niet kosteneffectief om uitheemse rivierkreeften tegen te gaan. De Unie van Waterschappen schat de kosten van alleen vangen in op tientallen tot honderden miljoenen euro's per jaar. Een combinatie van maatregelen zal

– afhankelijk van de lokale omstandigheden – beter werken denk daarbij aan o.a. ecosysteemherstel, verbeteren van waterkwaliteit en wegvangen van uitheemse rivierkreeften.

De provincie heeft de afgelopen jaren daarom middelen vrijgemaakt voor onderzoeken en pilots die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van een handelingskader voor de aanpak van de rivierkreeftenproblematiek. Het grootste deel van deze onderzoeken richt zich op het vergroten van de weerbaarheid van ecosystemen. Als provincie zijn wij ervan overtuigd dat het versterken van de ecosysteemweerbaarheid op de lange termijn een belangrijke bijdrage zal leveren aan een duurzame aanpak van de rivierkreeftenproblematiek. Hierbij is gezocht naar koppelkansen met andere beleidsdoelen waaronder groenblauwe dooradering (GBDA), waarmee onder andere het realiseren van natuurvriendelijke oevers wordt gefaciliteerd. Zie ook het Behandelingsvoorstel motie 2108 – Natuurvriendelijke oevers tegen rivierkreeften en voor waterkwaliteit (PZH-2026-898100313).

Provinciale strategie
Als provincie onderkennen we de noodzaak om de problemen die de uitheemse rivierkreeften veroorzaken aan te pakken. We zoeken daarbij actief samenwerking met de Zuid-Hollandse waterschappen. Zoals eerder gecommuniceerd, is het niet realistisch om Zuid-Holland volledig rivierkreeftvrij te maken. Maatregelen kunnen wel leiden tot lokale reducties van rivierkreeftenpopulaties. Wij zetten daarom in op een combinatie van onderzoek, pilots, monitoring en kansrijke maatregelen voor het weerbaar de het ecosysteem.

Om zorgvuldig om te gaan met beschikbare middelen is het van belang aan te sluiten bij maatregelen die tegelijkertijd bijdragen aan natuurherstel en het versterken van ecosystemen via bijvoorbeeld Natura 2000 beheerplannen en maatregelen zoals natuurvriendelijke oevers. Door de natuur op specifieke locaties veerkrachtiger te maken, kan het ecosysteem zich beter herstellen en kan op termijn een meer natuurlijke balans ontstaan, waarin ook de populaties rivierkreeften beter in evenwicht zijn. Dit vraagt kennis en onderzoek om te bepalen waar aanpak kan en ook effect heeft. In 2025 is in samenwerking met HAS hogeschool een gebiedsanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam een aantal gebieden naar boven waar de kreeftenproblematiek het grootst is (zie bijlage 1).

Naast onze eigen inzet en de samenwerking met de waterschappen blijven we met het Rijk in gesprek over hun regierol en de (financiële) ondersteuning die wij en de waterschappen van het Rijk verwachten, gelet op de verantwoordelijkheid van het Rijk. Dit doen wij onder andere binnen het lopende onderzoekstraject LVVN, waarvan de uitkomsten in maart 2027 beschikbaar zijn.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, drs. M.J.A. van Bijnen MBA

voorzitter, mr. A.W. Kolff

Bijlagen

- Recente ontwikkelingen rivierkreeften
- Kamerbrief aanpak uitheemse rivierkreeften